

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

מוסדות שטפנשט בארץ הקודש

אלעד רחוב הרי"ף 35 • **בני ברק** רחוב מהרש"ל 13 • **גבעתיים** רחוב רמב"ם 1
בית שמש רחוב נהרדעה 2 • **יאס רומניה** רחוב אליזבטה ריזה 2 שכונת פאקוראר

ברכת השנים

עם פרוס השנה החדשה - תשפ"ז עלינו ועל כל ישראל

נישא בזאת איחולי ברכה ותפילה

לרבנן ותלמידיהן, הלומדים, ההוגים, המתחנכים המתפללים, והמסתופפים
 בהיכלי הקודש ד'קהל שטפנשט' בארץ הקודש וברומניה,

לכל תמכין דאורייתא.

לכל המסייעים והשותפים התורמים להקמת והחזקת מוסדות
 הקודש על שם רבוה"ק הצדיקים משטפנשט זיע"א

לכל מרביצי התורה והמתחנכים והמלמדים בהיכלי הכוללים, המכינה לשיבה
 קטנה, והתלמודי התורה ומוסדות החינוך לבנות שטפנשט.

לכל מזכי הרבים הרבנים והרבניות המכתמים ורגליהם בכל ימות השנה
 להשקות צמאי חסדיך ולזכות הרבים במאור התורה,

ולכל המשתתפים ברשת שיעורי התורה ונכסי היהדות והחזקת כל רחי
 הארץ אנשים נשים וטף ומשמיעים קול השם בכוח ובזרמה.

לבאי הציון הקדוש בעיר גבעתיים והיכל הישיבה על קברו של הצדיק בגבעתיים ארץ הקודש.

לבאי ומסתופפי הציון הקדוש דמין אדמו"ר הראשון משטפנשט ביאס רומניה, למבקר
 בית 'הכנסת אורחים' דשטפנשט ביאס רומניה, לאנשי 'האגודה למקומות הקדושים
 ברומניה' המכתמים ורגליהם בבתי העלמין ברחבי רומניה לנצור ולשמר זכר הקדושים
 אשר בארץ המה, ולשמר את זכר תורתם ופעליהם להיות שפתותיהם דובבות בקבר.

לחוקרי וכותבי המכון התורני 'תורת אמת' להפצת תורת רבוה"ק
 לבית 'פראהבישט' - 'רוז'ין' - 'שטפנשט' - 'חכמי רומניה'.

למלאכי הרפואה והחסד ברפואה לישראל, למתנדבי העזרה והסיוע להחיות עם
 רב בקמחא דשבתא וקמחא דפסחא ברפואה לישראל ובכתף לזולת, העוסקים
 ללא ליאות להציל נפשות רבות מישראל ולקיים עולמות מלאים.

לכל קהלא קדישא, ולכל עם ישראל בכל מקומות מושבותיהם.

תהא השנה הבעל"ט, שנת גאולה וישועה, שנה שנזכה להרמת קין ישראל, שנה שנזכה להרמת
 קין התורה והחסידות, שנה שנזכה להרחיב גבולי הקדושה, שנה שנזכה להנציח את זכר רבותינו
 הקדושים משטפנשט זיע"א בארה"ק וברומניה בכמות ובאיכות, שנת בריאות הגוף והנפש, שנת
 זיווגים גונים, שנת זש"ק, שנת פרנסה והצלחה, שנה שימלא ה' משאלות לבנו לטובה,
 וימלא ה' משאלותינו במידה טובה ישועה ורחמים.

ערב ראש השנה ה'תשפ"ז - ת'הא ש'נת פ'דות ז'כה

המעתיירים בעדכם לטוב לכם כל הימים
 הנהלת המוסדות * רבנן ותלמידיהן

שנה י"ב

גליון מס' 555
 גליון
 ראש השנה
 ה'תשפ"ז

בית הכנסת לתורה ולתפילה שטפנשט
 כולל אברכים לעין - לפנ"ג
 כולל אברכים לתורה - אהר"צ
 רחוב מרדכי'ל 13 בני ברק

תלמוד תורה
 "תורת אמת" שטפנשט
 גני הילדים
 כרות הת"ת

מכנה לשיבה קטנה כלל חסידית
 - הרי"ף 35, אלעד

בית שטפנשט - גבעתיים
 בקבר הצדיק משטפנשט
 רחוב רמב"ם 1 גבעתיים
 כולל אברכים * בית מוסד * מדרשה
 * מרכז מונדלים לנשים

הכנסת אורחים ואש"ל ברומניה
 לקצות ירחיים - בחומת מראש
 מתחם קבר האדמו"ר הראשון משטפנשט
 רחוב אליזבטה 2 ש' פאקוראר יאס - רומניה

מקוה טהרה

מפעל קמחא דפסחא
 וקמחא דשבתא
 עזר וסיוע למשפחות ברוכות בזמן
 החגים ושבתות השנה.

אור מתתיהו
 שיעורי תורה ברחבי הארץ, כנס חינוך
 וערבי יהדות לעם שבשדות, בחשתיפות
 גדולי המשפיעים ומזכי הרבים

הספריה התורנית ומוזיאון
 להנגזרות יהדות רומניה
 וזכר הצדיקים משטפנשט.

מכון תורני
 "תורת אמת - שטפנשט"
 להוצאת כתבי רבותי הקדושים
 לבית שטפנשט - רוז'ין - וחכמי רומניה.

מפעל האנציקלופדיה
 לחכמי רומניה

מספרי המכון יותן להשיג
 במשרדי המוסדות.

אנציקלופדיה מלוכת בשמלות בית דיו"ן ב"ח
 תורת הרה"ק מפראבישט - ליל שיש' עם
 רבי שלום מפראבישט
 אמונת אמת - שטפנשט
 רשפי קודש - רוז'ין
 מנחת מלכים - ניסן
 עילי גבאי.

ח"ב עניני בריית מילה,
 ח"ב עניני חלוקה,

ח"ב עניני נישואין ומנוח טאנץ,
 ח"ב עניני פיון הבן וקמיעות לשמירת הילד
 ילמד עמים - בדרכי הלימוד
 כנור של משה - גני שטפנשט עתיקים
 אלוהים עם שני דיסקים

יו"ל על ידי מכון
 'תורת אמת שטפנשט'
 הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע
 בדוא"ל: 7172759@gmail.com
 טלפון: 03-579-03-03
 פקס: 03-616-5110

לזכר עולם

לעילוי נשמות איש חי ורב פעלים
 לתורה לחסד ולהכנסת אורחים
 ממקימי המטבח הכשר ובית ההכנסת
 אורחים דשטפנשט ביאס רומניה עליו
 נאמר 'גדולה הכנסת אורחים יותר
 מקבלת פני השכינה'

הרה"ח

אליהו הכהן קליין ז"ל
 בהרה"ח דוד צבי ז"ל

במלאת השנה הראשונה לפטירתו
 בער"ה תשפ"ז

יהי זכר מפעליו ופעליו הבורחים
 נצורים בלב מכריו לעד
 ת.נ.צ.ב.ה.

באר חפרוה שרים

ילקוט מותרות רבותינו הקדושים זי"ע א' בפרשת השבוע

דצווחין ככלבין הב לן חיי

אייתא בספר 'תורת כהן' דברי הוזהר 'דצווחין ככלבין הב לן חיי' וביאר הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע היה אומר שעל אף שהוזהר מגנה את אלו המבקשים בראש השנה רק על עצמם ופנסתם ולכן אמרו בספרים הק' שהאנשים הבעלי מדרגה יבקשו בראש השנה רק על גלות השכינה, מ"מ צריכים גם לבקש על עצמם, שאם לא כן לא יהיה לו כלום, אלא שעיקר הבקשה צריך להיות למען כלל ישראל.

תפילה בציבור, כיצד?

כתב הרה"ק בעל האהבת שלום זי"ע מקוסוב בענין מה שכתב בעל התורת כהן שהתפילה בראש השנה צריך להיות למען אחדות ישראל, וכדאיתא בספרים הק' גדול מעלת תפילות הציבור, דאין הכוונה שתם שמתפללים ביחד עשרה אנשים, שאז יש רק המעלה שאפשר לומר קדיש וברכו וכו' אבל בתפילה בציבור עיקר הכוונה הוא כשכולם כאיש אחד מתפללין ביחד בלב אחד באהבה גמורה.

געלט, געלט, געלט.

אייתא בספר 'אהל נפתלי' בשם הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זצ"ל שאמר - בדרך צחות - דתיבת 'פחד' בגימ' קי"ב כמספר געלט, ואמר שאם היו מכוונים געלט"ט רק בתיבה זו, היה טוב, אבל הבעיה היא שמכוונים 'מעו'ת' בכל התפלה 'ובכן' - געלט. 'ת' - געלט. 'פחד' - געלט. עכ"ד

רבינו לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל נאמר כי כאשר שמע אחד מהמגידים מקטרג על עם ישראל שכל כוונתם של ישראל רק כסף אפילו בתפילות ראש השנה ואמר באירוניה כי הם מכוונים ב'ובכן' - כסף, 'ת' - כסף, 'פחד' בגימטריה געלט. וע"ז אמר המליץ הגדול הבארדיטשובער רב ופנה אל על: רבש"ע גם אם אמנם כן, לשם מה ליהודי כסף הרי רק למען אביו, ומה לא עושה הבן בשביל אביו, והאם אפשר להאשים בן מסור המוסר נפשו למען אביו. ואף אמנם אם נסחט את התפילות צ"א כסף, אך אם תסחוט כספו של היהודי יצאו תורה ותפילות ומעשים טובים.

וכעין זה אמר הרה"ק ר' מאיר"ל מפרימישלאן זי"ע לפרש את הכתוב (תהילים קט), 'צרופה אמרתך מאד', וכך אמר: התורה אמרתך של הקב"ה הינו צרופה ומקושרת בכל דרכיה לכסף, המרומז בתיבת 'מאד' וכדרשת חז"ל על 'בכל מאודך בכל ממונך' והיינו שלצורך קיום דברי התורה נצרכים לממון רב, כגון לצורך קיום מצות תפילין ולקנות טלית נאה, וכן ד' מינים מהודרים, ולהפריש לגבאי צדקה, ועניי ישראל וכו' ובגלל כך 'ועבדך אהבה', עבדך מאיר"ל האט ליב געלט...

שלושה ספרים נפתחים לתורת הרה"ק רבי שלום מפראחביט

50 צדיקים שחיה להם קשר עם רבי שלום מפראחביט, וארץ ספראביט, קודש קודש לפי חרשי השנה מסדר רבי אריה לייב ורבי אריה לייב את הספרים הנפתחים מיד ליל ישיב חסידות

בשעה טובה הגיע כבר לחנויות

ניסח דרשלים - סאטמאר ב"ב - גיטלי ב"ב - תורת קודש רחוב ישיבת ישראל ביתר

למופצים או הונחת בטלפון משרדי מוסדות שטפנשט רחוב מורש"ל 13 בני ברק 303-5790-03
או במשרדי ת"ת שטפנשט רחוב חר"ף 35 אלעד

באר בשדה - שטפנשט

נגעלו' וקשה שאם השערי דמעות הם פתוחים תמיד א"כ מדוע צריכים את השערים האלו הרי בין כה הם פתוחים תמיד? ותרץ שבכל זאת צריכים אותם שאם אחד בוכה על לא כלום ע"י וויינט ווי א נער' שהוא מבקש דברים לא טובים אז לא השערים נפתחים...

חטא בגימטריא חטא

אמר הרה"ק מקוצק זי"ע הנה כל העולם יודעים שיש להזהר מלאכול 'אגוזים' בר"ה מכיוון ש'אגוז' בגימט' 'חטא'. אך יחד עם יש לזכור ואין לשכוח כי 'חטא' הוא גם בגימט' 'חטא' ולהזהר בר"ה ובכל השנה מנגדנד קל של חטא.

במקום לבקש 'מגפיים' יש לבקש לחזור להיכל המלך

אמר הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע בשם אביו הצדיק המגיד מוואדיסלב זי"ע משל יקר בענין דצווחין ככלבא, משל לבן מלך שחטא וגירשו אביו מביתו והוא הלך תועה בלא דרך ונתחבר עם חברת משחקים בקארטין' ושוחים לשכרה [משחקים בקלפים ושיכורים] ומיד פעם ירד מטה מטה בהתנהגותו עד שבא בחברת אכרים בורים יושבי כפר מפתם אכל והשתתף ועבד בעבודתם. לימים שלח המלך אחד משריו לחפש ולבדוק את בנו אולי כבר השיב דרכו וראוי הוא להשיבו לבית אביו. ועשה השר כאשר נצטווה ומצא חורש בשדה וישאלהו האם תכירני? כן! ענה בן המלך. ומה אתה רוצה לבקש מאת אביך המלך ואגיד לך אמר השר, אמר הבן מה טוב היה לו היה אבי מרחם עלי לשלוח לי מלבוש ורעיונים האכרים וגם מגפיים עבים וגסים המתאימים לשוכן בכפר! הוי, שוטה שוטה - אמר השר, מוטב היה לך לבקש מאביך כי ישיבך לביתו וארמונו, ו'כולם חסר בבית המלך' כן צווחניו רב הבן וכו' והוא מוטב לבקש ולהתפלל כי ישיב אותו לארצו ויבנה מקדשיו ושם נושע בכל הצטרותיו.

עצה והבנה לר"ה לעורך רחמים שלא להתנאות על חבירו רק להיות באחדות

יש ללמוד מפרשה זו כהנה לר"ה והוא מה שכתב הרה"ק הישימח ישראל מאלכסנדר זי"ע לפרש הפסוק 'אתם נצבים היום כלכם' וגו' ש'אתם' אותיות 'אמת' שעל ידי אמת יכול איש יהודי להתייצב היום, שהוא ר"ה, כמאמר חז"ל (שבת קד) 'קושתא קאי שקרא לא קאי'. ועוד כתב: זהו הכנה קודם ר"ה כמו שאומרים פיוט 'ונתנה תוקף' ותשב עליו באמת וכו'. והעצה היעוצה להשיג מדת אמת היא 'כולכם' שיקלול ויקשר עצמו בקשר של קיימא בכלל ישראל שהם בני קל חז, זרע אמת. והפסוק והוסף שם: "...וכמו כן ה'כלל' יוכל להועיל לו כמו הצדיק.

ענין המלכת הקב"ה - היינו להתקרב אליו

אתם נצבים היום מלכם לפני ד' אלקיכם ראשיכם שבטיכם קנינים שטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וְגַדְלָה (טו טז) מרן הרה"ק אדמו"ר מסדיגורא זי"ע פירש פסוק זה וכך אמר: 'היום' זה ראש השנה, כמ"ש (איוב א) 'ויהי היום ויבאו' וגו' ואיתא בזהר הק' (ח"ב לב) שהכוונה על ראש השנה, וכשכא ראש השנה אזי עיקר עבודת האדם היא לראות שיעמוד 'לפני ה' אלקיו', דהיינו שיקרב עצמו באמת וישוב אליו יתברך בתשובה שלימה, ושתהיה כל מגמתו בכל מעשיו אך ורק למען השי"ת. ואז ממילא יעזרוהו השי"ת וישפיע לו כל טוב. וזהו 'אתם נצבים היום' וגו' לפני ה' אלקיכם' כי כשיעמוד איש ישראל בראש השנה אך ורק לפני ה' ואילו כל מגמתו, אז יכול להפוך כל הדינים לרחמים, ואז ממילא יתמלאו כל משאלותיו לטובה, כי הלא הוא יתברך מקור הכל, וכשהאדם דבוק בו יתברך אזי נשפע עליו ממילא הכל. ולכן נאמר 'ראשיכם שבטיכם' טפכם ונשיכם' וגו' להורות שלא יעלה על לב האדם כי מדרגה זו לעמוד לפני ה' אינו שייך רק לצדיקים ואנשי השם יחידי סגולה, כי אין הדבר כן, רק כל אחד ואחד מבני ישראל אשר לבבו פונה באמת להשי"ת כל אחד ואחד לפום דרגא דיליה, אם יתעורר נקודת לבבו באמת וישוב בתשובה ויקרב עצמו להשי"ת, יש לו היכולת בידו להיות ניצב לפני ה' ואז יוושע מאתו יתברך בכל המצטרך.

טעם נפלא למצות 'תקיעת שופר' בכדי להשתמש בתפילתנו בלשון שלא השתמשנו בו לדברים בטלים.

יסופר על הקדוש מסטרעליסק זצ"ל שהיה מתפלל בקול צרוד ולא בקולו הטבעי שהיה מדבר בו, והרגיל גם את תלמידיו להתפלל כן, וטעמו היה כי אין לבוא לפני המלך באותו קול עצמו שמדבר בו דבר חול, ועפ"ז נזכר לומר אם נבוא בר"ה יום המשפט להתפלל לפני הקב"ה שיוציא לאור משפטינו באותו הקול שמשמשים בו כל השנה, ימצא המקטרג חומר להלשין שיאמר הלא בכח הדיבור שמתפללים לפניו עכשיו דיברו כל השנה דברים בטלים וגם דבורים אסורים ר"ל. ולכן ראה הקב"ה בחמלתו לצוות את ישראל להתפלל לפניו ביום הדין בדבר חדש שלא השתמשו בו כל השנה, והוא השופר. וע"ז מעומקא דליבא הוא קולי קולות לפני הקב"ה וזהו הקול אין שום מקום לקטרג שבקול כזה לא השתמשו לדברים בטלים, וזהו פ' הכתוב 'תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיני כי חוק לישראל הוא וגו' שיתקעו בחודש היינו בקול חדש שלא פגמו בקול זה במשך כל השנה בכסא ליום חגיני היינו שבזה מכסים ומטמרים התפלות מהמקטרגים 'כי חוק לישראל הוא' הקב"ה נתן לבני' חוק זה של מצות תקיעת שופר והטעם בזה כי 'משפט לאלקי יעקב' שהרי 'בכל צרתם בזה צר' והמשפט הוא כביכול גם להקב"ה כמובא בספרה"ק שששעם בני' אין יוצאים זכאים בזין ח"ו הוא 'כביכול' משפט להרבוש"ע, ולכן נתן בזה עצה שיתקעו בשופר ולא יהא מקום למקטרג לקטרג.

(גני ישראל - הה"ק רבי ישראל משטרעליסק זי"ע)

התשובה בימים אלו היא ב'אתערותא דלעילא' ויש לעשותה בשמחה

לכו אכול משמנים ושתו ממתיקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעונם כתב הגה"ק רבינו ה'חתם סופר' זי"ע דיש לפרש דכתיב (תהלים יד) מי יתן מציון ישועת ישראל וגו' יובן כן כי הנה בימים הקדושים ישלח מקדש עזרו לעזור לב כל ישראל לחשובה, ואם כן בתשובה כזה יש לבעל דין לחלוק ולומר כי לא עשו תשובה אלא על ידי התעוררות שהיה להם משמים, והאמת כי לא עינה מלבם, אמנם משום כן מצוה לשמוח בבוא ימים אלו כמצות עשה של תשובה, ומשמחת לבנו ניכר כי שמחים אנחנו לקראת בואו, ורוצים אנחנו לשוב ולחזור לעושיך ידינו, וזהו 'מי יתן מציון ישועת ישראל' פירוש איך אפשר שיונתן ישועת ישראל בשוב ה' שבות עמו והם אינם שבים מעצמם ועל זה בא מתת' יגל יעקב ישמח ישראל' ועל ידי זאת השמחה יותן ישועה לישראל.

והן הנה דברי עזרא הנ"ל כי היו עצבים בראש השנה, אמר להם בודאי אי היה באמצע השנה והיה התעוררות התשובה מעצמכם היה ראוי להתעצב אך כאשר היום קדוש והוא גורם התעוררות, אם כן אם תעצבו יהיה מקום לבעל דין לחלוק על כן חדות ה' היא יהיה מעונכם. כלומר, כי אנו שמחים שזכינו להתעוררות הלב.

(חתם סופר - דרשות)

אני פכרוש רענן (הפטרה שבת שובה)

הרה"ק ה'חיים יוסף' מפאפא בנו של ה'יגד יעקב' מפאפא זי"ע כתב בהקדמתו לספר 'יגד יעקב' שאביו הרה"ק בעל ה'יגד יעקב' מפאפא סיפר לו שפעם אחת שבת בבעלזא בשבת קודש שבין כסא לעשור והגה"ק מבעלזא זי"ע אמר תורה ב'סעודה שלישית' על הפסוק מההפטרה אני פכרוש רענן' והסביר את הדבר כך, שהשי"ת אומר שבימים אלו של עשיל"ת אהיה לישראל כאילו ברזש רטוב הנכסף למטה עד לארץ ממש, והאדם יכול להאחז בו, כך אהיה נכסף לישראל להיותו אוחד ידו בי ובשעה שאמר הרה"ק מבעלזא את הדברים הללו בהתעוררות רבה איך שהקב"ה כופף את עצמו 'כביכול' עד למטה לארץ, באותו שעה הורידו אלפי ישראל כנחל דמעה מגודל המעמד וההתרגשות שירד על הציבור במעמד נשגב זה.

לדעת על מה לבכות...

הרה"ק ר' ברוך"ל ממז'יב"ז זי"ע אמר דבר חריף בדרכו בקודש על הא דאמרו חז"ל 'שערי דמעות לא

**בר"ה יש להשתנות,
שלא לחזור עם אותו
הגוי עמו הגיע...**

מסופר שפעם מיד במוצאי ראש השנה נכנס אחד מחסידיו הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצ"ל לקבל ממנו ברכת פרידה שאלו הרבי מה זה שאתה ממחר כל כך השיב האיש כי הבעל עגלה שלו הגוי ממתינ' עליו, לכן ממחר הוא. הרגיש בו הרבי שהאיש לא ספג את קדושת שני הימים אלו בתוך תוכו ולא לקח מראש השנה כלום. אמר לו הרבי: מיט דעם זעלבין גוי געקומען אין מיט דעם זעלבן גוי פארסטו אהייט? (עם אותו הגוי שבאת קודם ר"ה עם הגוי הזה אתה חוזר הביתה...)

לא להסחית דעת מהמבצע הרוחני ולחיות שקוע בתפילה רק על הגשמיים

הרה"ק מאבאדיטשוב זצ"ל כתב להסביר מה שמתפללין 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים' זה לשונו: להבין מהות הענין הזכירה והכתיבה אצל הבורא ברוך הוא, כי ידוע מאתו לא תצא הרעה, אך כשהשפע נתקבל בעולם אזי נתקבל לכל אחד כפי כוחו וכפי השגת יד המקבל כן תחול השפע עליו אם בעת שהשפע באה לשרות עליו הוא עוסק במצות אלקים ובתורתו ומחשבתו תתהלך בטוב ובצדק, אז תתבלש ותפעול השפע ההוא ויכול האיש להיות להמשיך השפע ההוא לכל מה שירצה, הן לחיים או לטובה ולשלום ובני חיי ומזון, לאיזה דבר שירצה כי השפע לבד במהותו היא חיונית פשוט ממקור החיים נשתלח לברואי העולם, לטוב להם, והחיונית היא תתבלש ותתפשט לכמה גוונים לחיים ועושר וכבוד לחן ולתפארת. והנה כך הוא אם השפע ההוא תפגשהו ותדבקוהו וימצא מחשבתו משוטטת במדריגת אלקים. והנה אם חס ושלום להיפוך וראשו ומחשבתו מונח בגשמיים הנמוכה אז תתמשך השפע ההוא בחיצונים ובמדריגת השפלים חס ושלום, וממשיך שם, והנה על כן בעשרת ימי תשובה שאז תצא חיותך השפע ונגזר אומר החיונית לכל אדם מהמקור החיים אזי צריך האדם לזיז את חס ושלום מחשבתו בדברים הגשמיים רק יהיה מחשבתו דבוק בהמקור החיים כדי שישיר עליו החיונית להמשיך אותה לדברים טובים ולא יתלבש חס ושלום השפע ההוא בחיצונים דהיינו שצריכים לשום דגש מיוחד בעבודת התפלה בימים הק' אלו על רוחניות שכל אחד יחשוב על קבלת עול מלכות שמים איך הוא יכול להמליך הבורא על עצמו ובמה יוכל לשפר ולתקן את עצמו כדי שיהא כלי נקי מוכן לקבל עול מלכותו ולהמליך את הקב"ה עליו ואז ממילא יקבל כל השפעות הטובות לכל הדברים הנצרכים לו בגשמיים.

(תפארת למשה)

לעשות העיקר עיקר והטפל טפל

כתב בספה"ק 'יושר דברי אמת' מהרה"ק רבי פיניש זאבארצער זי"ע וז"ל: מי שהוא חכם עושה העיקר עיקר, לבקש בכל לב על דביקות הנפש

דברי סנגוריא של הרה"ק רבי יוסף טורצינער זצ"ל משל נפלא לראש השנה

סיפור נפלא והוא דברי חזקת מהרה"ק רבי יוסף טורצינער זצ"ל בן הרה"ק החכם מלובלין זצ"ל. פעם נכנס רבי יוסף לבית המדרש קודם תקיעת שופר ופנה ואמר להקהל: מוסר לא אגיד לכם, תורה לא אומר לכם, רק מעשה אספר לכם: רצו אחת היה גביר נכבד ותלמיד חכם, ומסחרו היה ביי. הרב של אותו העיר סליחה הדור, וביצה פעם לכבדו, והרב הלך לו. והגביר אחר שנתיים לקבל פניו ולהראות לו אות כבוד. בראות הגביר שהרב בכבודו ובעצמו בא לביתו, נתרגש מאד וטרח הרבה לכבדו בכל מיני כיבוד, ששייך ולכן קרא הגביר למשרתו וציווהו ללכת להמרתף של יין ויביא משם מהר בקבוק יין מהטוב והמשובח ביותר, ונתן לו סימן שבשורה שלישית יש חמש חביות ומחבית האמצעית ימלא את הבקבוק יין, כי אותו היין הוא הכי יסן ומשובח, והזהירו שיביא היין תיכף, כי מחכה עליו.

בתנאים נתן הכוס להרב ורצה תיכף לכבדו, הרב כבר רצה לילך אך הגביר אומר להרב שיחכה עוד כמה דקות עד שמשרתו יביא לו היין, וכך מחכים שניהם זמן רב לאחר שראה הגביר שאין על מה לחכות ביקש מהרב סליחה שבושם של המשרת, והנה נמצא המשרת שוכב ומתגולל שיכור כלות על התנור החם, כשבקבוק יין בידו לשאלת הבעה"ב על מעשיו, עונה המשרת: שמע טוב מה שאני רוצה לדבר, אני רוצה שתוסיף לי להבא על השנה הבאה על משכורתי עוד כך וכך, כי משכורתי אינה מספיקה לכלכל את בני ביתי לחם לפי הטף, ולכן רצוני שתוסיף לי 'הוספה' על משכורתי. ריחם עליו הבע"ב על המשרת הסכל והותירו במשרתו ורק ביקש את הבטחתו לבל יחזור לסורו. וכאן סיים הרבי את הסיפור ולא דיבר יותר, והלך מיד וניגש ל'תקיעות'.

כשחזר בעל הבית מהמרתף אל הבית בלב נשבר על הבושות והנזק הרב שעשה לו משרתו, התחיל לדרוש איפה המשרת ויקרא בקול בשמו של המשרת, והנה נמצא המשרת שוכב ומתגולל שיכור כלות על התנור החם, כשבקבוק יין בידו לשאלת הבעה"ב על מעשיו, עונה המשרת: שמע טוב מה שאני רוצה לדבר, אני רוצה שתוסיף לי להבא על השנה הבאה על משכורתי עוד כך וכך, כי משכורתי אינה מספיקה לכלכל את בני ביתי לחם לפי הטף, ולכן רצוני שתוסיף לי 'הוספה' על משכורתי. ריחם עליו הבע"ב על המשרת הסכל והותירו במשרתו ורק ביקש את הבטחתו לבל יחזור לסורו. וכאן סיים הרבי את הסיפור ולא דיבר יותר, והלך מיד וניגש ל'תקיעות'.

כל הקהל הבינו דבריו החוצצים והלכו להתקיעות בתשובה וחרטה ולב נשבר. הם הבינו הנמשל שהקב"ה נותן לכל אחד כל מה שצריך כדי שיוכל לשרתו ומבקש מכל יהודי שיעשה רצונו ויביא לו בקבוק יין, והנה במקום להביא היין מקבלים ושוכרים כל החביות, ושופכין כל היין על הארץ, זה נגזר כתוצאה מהחטאים שעושים חורבן בעולמות העליונים ואחר כך בראש השנה שהקב"ה קורא לכל יהודי איפה אתה? ראה מה עשית איזה חורבן גרמת, ובמקום לחזור בתשובה אנו דומין לאותו משרת ומבקשים עוד 'תוספת'. ורק הקב"ה ברוב רחמינו עלינו בהתנהגותו הסכלה מרחם עלינו ומקבילנו מתוך תקווה שמהיום והלאה נשנה הנהגתנו לטובה.

מסופר כי כששמע הגה"ק בעל ה'חידושי הרי"מ' את המשל הנ"ל נתפעל מאוד ואמר כי 'המשל הזה נאמר בחכמה נפלאה', הגה"ק בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע ביאר מדוע ה'חידושי הרי"מ' כל כך נתפעל מהמשל אשר לכאורה הוא כמו משלים רבי ומורכב השכל בצידו וא"כ מה כ"כ נתפעל והסביר שאמנם חכמה נפלאה טמונה במשלו זה וכך אמר:

דנהו הגמרא (בבא מציעא פ"ג) מספרת: רבה בר בר חנה שכן אנשים מיוחדים שנושאים משאות שישאו לו חבית של יין ובפשיעה לא נזחרו ושברו לו החבית של היין, לקח רבה בר בר חנה את המעיל שלהם על הנזק שעשו לו בשבירת החבית הלכו אנשים אלו לרב להגיד לו שלקח רבה בר בר חנה המעיל שלהם אמר רב לרבה בר בר חנה שחזיר להם המעיל, שאל רבה בר בר חנה לרב האם מה שפסקת שאני אחזיר המעיל להם אם זה מצד הדין? אמר רב לרבה בר בר חנה שהוא מן הדין שצריך להחזיר המעיל דכתיב (משלי ב) למען תלך בדרך טובים פ"י רש"י לפנינו משותת הדין. החזיר להם רב"ח את המעיל. אמרו הסבלים לרב"ח תן לנו שכר על היום כי הרי טרחנו ואין לנו מה לאכול אמר לו רב לרב"ח שלם להם שכר היום. שאל רב"ח לרב האם מה שפסקת שאני מחויב עוד לשלם להם שכירות של היום האם זה מצד הדין? כן, אמר לו כן, שצריך לשלם להם על היום דכתיב שם בסיום הפסוק 'ואורחות צדיקים תמשור'.

המשך הרה"ק ממונקאטש זצ"ל הרי רואים מגמרא זו שלא די שלא עשו הפועלים מלאכתם רק קלקלו ושברו את החבית של היין, ואעפ"כ אמר רב שחייב ליתן להם פרנסתם של כל היום, והרי מבורא בירושלמי שהקב"ה מקיים את התורה. ואם כן אף שאנחנו קלקלנו ועוד שברנו החבית יין וכמו המשרת השיכור במשלו של הרה"ק רבי יוסף טורצינער זצ"ל אעפ"כ הקב"ה מרחם עלינו ונותן לנו כל מה שאנחנו צריכים יום יום.

זאת היתה הגאונות והחכמה הנפלאה בסיפור של הרה"ק רבי יוסף טורצינער זצ"ל לעורר רחמים בשמים. דלגבי ה'עולם' היה זה מוסר השכל שיתקנו מעשיהם ויבינו איך הם נראים אבל כלפי מעלה היה זה לימוד זכות על כלל ישראל, שאע"פ שקילקלו ואף שברו החביות יין ועוד הם בשיכורם אעפ"כ עדיין מגיע להם מצד הדין המפורש בגמרא זהו גאונות נפלאה שבמעשה אחד יהא בו מוסר כלפי ה'עולם' כאן דברי סנגוריא שם למעלה על כלל ישראל.

שיעורנו השי"ת על זה ויגלה כבוד מלכותו ואדונותו עלינו שהוא יראתו ית"ש, שלזה נברא האדם, ולפיכך אומרים בראש השנה 'ובכן תן פחדך וכו' יראוך כל המעשים' שאנו מבקשים על העיקר, שיסיר כל המניעים ויתגלה כבוד מלכותו וכו' כמו בעת הבריאה קודם החטא והשי"ת יש לו נחת גדול מזה כשאנו חכמים לעשות העיקר עיקר והטפל טפל.

גם מי שמתפלל רק על רוחניות לא יחסר לו מאומה בגשמיים

בעבודת ימים אלו צריך האדם השתדל לכל יחשוב שאם ישם עיקר מגמתו ומחשבתו בימים אלו יתפלל בעיקר על רוחניות אז אולי יחסר לו חלק הגשמי כי הרי לא התפלל בעיקר על זה שזה אינו. ואדרבה בשמים דואגים לו שלא יחסר לו שום דבר. וכך כתב ב'בית אהרן' (ר"ה ע"ה קלה) ששאלו להרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זצ"ל פשט הפסוק (תהלים ב. א) 'אם תחנה

עלי מנחה' וכו' אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, ולא נאמר שם במה הוא בוטח? והשיב: 'בזאת אני בוטח' במה שכתוב אחריו 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש' והיינו כי שאלתי הוא רק 'אחת' אזי 'בזאת אני בוטח' שבוודאי יעשה בקשתו, כי בקשת צרכי אי אפשר להיות דבר אחד כי הוא הרבה דברים, רק כשאיש ישראל רוצה להמשיך עליו כבוד ה' זה נקרא 'אחת' וכו' וכשאיש ישראל מבקש 'אחת' דבר שהוא אחת דבר היינו לעבוד את ה', אזי הוא בטוח שבוודאי יעשה השי"ת בקשתו, ויש בכלל זה בני חיי ומזוני רק שהכוונה צריכה להיות לשם שמים.

אם מלך אני מדוע לא באת אלי עד כה?

ידועה האמרה הנפוצה שטבע רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע, על קריאת "המלך". היה זה בעת שעבר לפני התיבה בר"ה שבחורית, וכשפתח בזעקת 'המלך' נפל והתעלף. לאחר התפילה שאלוהו תלמידיו על שום מה התעלף, וענה ואמר להם כי נזכר בהא דאיתא בגמ' (גיטין גז, א) "אי מלכא אנא עד האדינא אמאי לא אתית לגבאי?" - [אם מלך אני, איך לא באת עד עתה...?]

אלפי חיילים מותשים ועייפים ויורים בכוחות רעניים

מסופר כי פעם אחת נקלע לקארלין לראש-השנה חסיד שלא מחסידיו של רבינו, אשר התעכב בדרך ונמנע ממנו לנסוע לרבו, והוא התפלל עם רבינו וחסידיו, ונתלהב מאד בהתלהבות האש קודש שליהיה בקארלין בעת התפילה. באותה שנה חל ר"ה בימים חמישי ושישי, והחסיד הנ"ל התפעל מכך שלפנות ערב של יום שישי, לאחר עבודת הקודש של התפילות הנלהבות של שני ימי ראש-השנה, כשה'עולם' היו עייפים וסחוחים עד לשד עצמותיהם מהגיעה הגדולה של עבודת היום, ורבים מהם היו שורעים באפיסת כוחות על הספסלים ועל הרצפה. עם כל זאת, כשאך יצא הרבי לתפילת המנחה של ערב שבת ונשמע קולו הרועם בזמר "ידיד נפש" שלפני מנחה, קפצו כולם מרבצם ושוב החלו לנעו אמות הסיפים מהקולות הבוקעים מגרונם של רבינו וחסידיו. מחזה מופלא זה נחרט במדעיו של החסיד הנ"ל בהתפעלות עצומה עד מאד, ובמוצאי החג התבטט בניו לשונו בביטויים המובנים לתושבי מחוזות רוסיה: "א מכה האט ניקולאי אזא פאלק? א קרענק, א קדחת ניקולאי! אויס-אונגערין צוויי טויזנט סאלדאטן דריי טעג, און אזוי גיט שיעסען?!" (בדבריו התכוון לבטא בלשון המדוברת איפה יש לניקולאי עם כזה? כל חולי וכל מכה יחולו על ראשו של הצאר ניקולאי! הוא היה רוצה עם כזה וצבא כזה, אלפים חיילים מורעבים ומותשים במשך שלושה ימים, ולבסוף הם יורים ברוכיהם בכוחות רעניים כאילו לא אירע דבר...). כשהביא הרה"ק מדרהוביטש בן הרבי הבית הארץ' את דברי החסיד אל אביו, ציווה רבינו לקרוא לפניו וביקשו לחזור על דבריו, ורבינו שיבא אותם וקילסם מאד בהיותם דברי סנגוריה ומליצה טובה על ישראל.

הלכות חג בחג

מהגה"ח רבי יחיאל מיכל פרידמן שליט"א
דומ"צ וראש כולל דיינים 'חומת המשפט' שטפנשט

הלכות לערב ראש השנה

ה. התרת נדרים זו רק לנדרים ששכחו אותם, או לקבלה לדבר מצוה שלא בלשון נדר, אבל נדר שזוכרים צריך לעשות התרה כדין אצל רב הבקי בהלכות נדרים.

ו. צריך להתיר בפני שלושה, והמתירים יושבים והמבקש התרה עומד לפניהם ומבקש התרה, והמתירים יכולים להיות קרובים זה לזה, וכן קרובים לשואל התרה, וכן בנינים יכולים להתיר לאביהם, אך לא אשה לבעלה, והשואל צריך להבין מה שהוא אומר.

ז. יש המהדרים שהבעל יעשה התרת נדרים לאשתו, ויאמר בסוף התרת נדרים כל מה שאמרתי עבורי יהיה גם עבור אשתי, אך כתב הגר"ש ואזנר זצ"ל שלא נהגו כן, והנשים סומכות על אמירת כל נדרי בליל יוה"כ.

לבקש רחמים לשנה טובה בזכות הצדיקים שוכני עפר, וכן נהגו לתת צדקה לעניים שיעמוד לזכות ביום ראש השנה.

התרת נדרים

ז. נהגו לומר סדר התרת נדרים בער"ה אחר תפלת שחרית כדי שיכנסו ליום הדין בלי עון נדרים, וכן אומרים נוסח מסירת מודעה לבטל הנדרים מכאן ולהבא, ומנהג ספרד שכל הציבור אומר ביחד הנוסח בפני המתירין, ומנהג אשכנז שכל אחד אומר לבד, וכשאין אפשרות לכל יחיד לומר בפני עצמו אפשר לנהוג כמנהג הספרדים.

הלכות ראש השנה

אכילת סימנים

יא. השנה שיום א' בשבת אין תוקעים בשבת, שחכמים עקרו מצות תקיעת שופר בשבת, משום הגויה שמא יעבידו ד' אמות ברה"ל ותוקעים רק ביום ב'.

יב. גם הנשים נהגו לשמוע התקיעות, והתוקע לנשים וכבר יצא ידי חובתו לא יברך להם, אלא אחת הנשים תברך כולם או שכל אחת תאמר לבד לעצמה הברכה, ואחר כך יתקע.

יג. נהגו רבותינו להקל לטעום לפני התקיעות מפני חולשה שירדה לעולם, ומ"מ אין כדאי להרבות באכילה אלא כדי הצורך, כי מעיקר הדין אין היתר ברוח.

הכנה ליום ב' דר"ה

יד. ביום א' דר"ה אסור לאכול אחרי השקיעה מפני חיוב קידוש של יו"ט שני.

טו. השנה שיום א' חל בשבת אסור לעשות שום דבר לצורך יו"ט עד זמן מוצאי שבת שאז אפשר לומר ברוך המבדיל בין קודש לקודש ולהתחיל להכין צרכי יו"ט, ומדליקים נרות של יו"ט לפני קידוש וצריך להזהר שלא ידליקו לפני שאמרו ברוך המבדיל בין קודש לקודש. (בשעת הדחק אפשר להוציא דברים מהמקפיד בשבת אחר צ"ע בעוד היום גדול כשיש אפשרות לאכול מהם עד שבת אף כשהם קרים). ומברכין אקב"י להדליק נר של יו"ט, והמנהג להדליק ואח"כ לברך כמו בשבת (יש נוהגים ביו"ט לברך לפני ההדלקה וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו), וצריך להזהר מכיוון הגפרור ביו"ט, והנשים מברכות שהחיינו בהדלקת הנרות, וצריכות להניח הפרי החדש על השלחן בשעת הדלקת הנרות ולכוין עליו.

יקנה"ז

טז. בשנה זו שיו"ט שני של ר"ה חל במוצ"ש ואומרים יקנה"ז, בין בורא פרי הגפן, קידוש ואח"כ בורא מאורי האש, הבדלה, ואח"כ זמן ברכת שהחיינו. ולענין ברכת בורא מאורי האש אם צריך אבוקה או שדי בנר א' יש חילוקי מנהגים, והנכון שהיות שמעיקר הדין אפשר לברך על נר א' ברכת מאורי האש, א"צ להודיע אחר אבוקה במוצ"ש שהוא יו"ט ומברכין על הנרות שהדליקו לכבוד יו"ט ואין מחברין ב' נרות.

מנהגים לערב ר"ה

א. מנהג האשכנזים להאריך בסליחות בער"ה, ואומרים בסליחות וידוי ונפילת אפיים ואפ"ל כשאומרים ביום, אבל בתפלה אין אומרים תחנון.

ב. בשו"ע מובא המנהג להתענות בערב ר"ה, אך כתב הרמ"א שלפני עלות השחר ישעמו או ישתו, מפני שלא יראה כחוקות הגוים שנהגו להתענות בערב חגיהם, ובזמנינו מפני חולשת הדור מקילים בתענית זו.

ג. מכבסין ומסתפרים בער"ה להראות שאנו בטוחים שהש"ת יעשה לנו ניסים ויצדיקנו בדיון, ואפשר להסתפר ולטייל צפרניים גם אחרי חצות, ומובא ברמ"א שיש מנהג לילך לבית הקברות בערב ר"ה

תפילות בימים הנוראים

א. בעשרת ימי תשובה מזכירים בברכת אבות 'זכרנו', ובאתה גיבור 'מי כמוך', ובמודים 'וכתוב', ובשים שלום 'בספר חיים', ואם שכח אין מחזירים אותו, ואם נזכר קודם שאמר את ה' יכול לחזור, כגון שנזכר אחר מלך עוזר כל שלא אמר את ה', יכול לומר זכרנו ולסיים הברכה כתיקונה.

ב. באתה קדוש חותמים המלך הקדוש, ואם שכח חזר לראש התפילה, ואם נזכר תוך כדי דיבור יכול לחזור ולומר המלך הקדוש, ואם מוסקע אם אמר, צריך לחזור לראש התפילה כי מסתמא לא אמר, ובאשל אברהם (בוטשטאש) כתב שאם אמר זכרנו ומי כמוך מסתמא אמר גם המלך הקדוש כמו שכתבו הפוסקים שאם אמר ובכן תן פחדך מסתמא חתם גם המלך הקדוש ואינו צריך לחזור, (אמנם מי שלא אמר ובכן תן פחדך חתם המלך הקדוש יצא), ובבלי א' דר"ה אם אמר הקל הקדוש יש מקילין שאין צריך לחזור, אמנם המ"ב מחמיר, ולמעשה ספק ברכות להקל.

ג. בברכת השיבה שופטינו חותמים המלך המשפט, ומנהגנו לפי הרמ"א שאם שכח אינו חוזר, והא"ל והזכיר מלך בחתימה.

ד. בברכת המזון בר"ה מזכירין בעילה ויבא יום הזיכרון, ואם שכח לומר יעלה ויבוא אין מחזירין אותו, ובשו"ע הרב שבביל ר"ה מחזירין אותו ויש חולקים, וספק ברכות להקל.

הדלקת הנרות

ה. מדליקין נרות יו"ט בליל ר"ה לפני הסעודה ומברכין להדליק נר של יו"ט, והמנהג להדליק ואחר כך לברך כמו בשבת, (יש נוהגים ביו"ט לברך לפני ההדלקה וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו) וצריך להזהר מכיוון הגפרור ביו"ט, והנשים מברכות שהחיינו בהדלקת הנרות.

ו. השנה שיום א' דר"ה בשבת מדליקים הנרות בע"ש כמו בכל שבת, ומברכים להדליק נר של שבת ויו"ט וברכת שהחיינו.

תקיעת שופר

מצות עשה לשמוע קול שופר, ומן התורה יוצאים בל' קולות, ומי שמתפלל ביחיד אין תוקעים לו אלא ל' קולות, ובבית הכנסת כפי מנהגו תוקעים גם בתפלת הלחש וגם בחזרה, ואין צריך למהר תפילתו לשמוע התקיעות במקומם, אלא כשהחזן תוקע יפסיק, וישמע, ויחזור לתפילתו, ומי שהחזיר לשמוע תקיעות שעל סדר הברכות אין חיוב להשלים כל ששמע ל' קולות כדין, ומ"מ יש שנהגו לשמוע מאה קולות.

סגולות תשליך

אם אפשר לנער העבירות

ראוי לבטל מן האנשים שדעתן קלה כנשים שאומרים בזה הלשון איך וויל גיין מיין עבירות שיטלן, ואוחזין בכנף בגדיהם ונוערין בהם וסוברין בדעתם שע"ז יכול האדם לנער כל העבירות שעשה כל השנה, וח"ו לחשוב כן, וכן היא באמת חילול שם גדול בפני האומות שידעו מזה, ואם רואים היהודים שהולכים אל הנהר אומרים דרך שחוק היהודים הולכין שיטלן איהרע זינד אין וואשר, אלא אם רוצה לקיים המנהג יאמר בזה הלשון איך וויל גיין תשליך מאכען.

(עמק ברכה, לאבי השל"ה, דיני ראש השנה)

מנהג לומר תשליך עד יום ח' דעשי"ת

ראיתי מנהג מורי אביר יעקב קה"ק זצ"ל להמתין עפ"י רוב עם תשליך עד ז' דעשי"ת, ובליל ח' אחר תשליך אמר י"ג מדות, והבנתי כי ביום ז' נסר ת"ת שלה, ועטרת יסוד שלו, וביום זה התחלה חדשה כמבואר בכוונת (פע"ח שער ר"ה פ"ה) שאין מהצורך לד' בחינות ועד היום הזה בחיל דר"ה, ומעתה מתחיל בחי' יוהכ"פ, על כן כוון אז עפ"י רוב לומר תשליך בגמר יום דבחינה דראש השנה, ב' דינין וב' מתוקין, וזה בעצמו שקורים בליל ח' הסליחות י"ג מדות, כי מאז הכנה דבחי' יוהכ"פ, ונרמז י"ג פעמים מד"ה בירא"ת ה' מבטח עוז, כי מאז בא אור הרבה בלי הפסק מחיצה. כן הבנתי מנהג קדשו. ורשמתי בעת שנגזר אור שבעת הימים, ומאיר בהעלם לכל המטהר בחפץ ורצון להתקשר במדותיו. על כן צריכים לידע המקושרים ליעקב מנהג קדושתו. גם ראינו פעם שהיה מכין לומר תשליך ביום היאצ"ט של הסבא דשפאלע אם היה באפשר לומר ביום זה תשליך, כי שמו שהיה 'סבא' בפי כל העולם [זיידע משפאלע] לא על חנם היה יוש באורות נשמתו ענין מיתוק דינין, כן נשמע עוד מאדמו"ר הרה"ק מרחין זצ"ל זי"ע ועכ"ל, וכן הבנתי אצל מרן קה"ק זצ"ל.

(לקוטים תלפיות, מערכת ח' אות קח)

לעורר י"ג מכילין דרחמי

מנהג ישראל בראש השנה שאז חטא אדם בעת מנחה לילך לנהר ולעורר י"ג מכילין דרחמי עלאי, כי לולי כן ח"ו הי' חרון אף ה' על אדה"ר רק מכילין דרחמי עלאי הגינין, כאשר כתב האריז"ל ולכן סימנו 'אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם' היינו בזמן אדה"ר שהיה בבחינות קדם כדכתיב אחור וקדם, אדם וחיה הי' בבחינות קדם להסתכל בשכינה וכו' וכו', ולכן אנו מתפללים השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם שנזכה לראות פני השכינה בב"ב.

(יערות דבש ח"ב דרוש י')

על הבור אף שאין בו מים

וכשואומרים ותשליך במצולות ים כל חטאתם מנערים שולי הגלימה או בגד העליון ע"ג הבור או ע"ג המעיין, והוא עפ"י דאיתא בזהר באתערותא דלתתא דהיה אתערותא לעילא, וכשם שמנער בגדיו למטה על המעיין או על הבור כך יתנער הקלי' לעילא משרוש נשמתו וישלכו למצולות ים העליון שהם ס"ם ונח"ש כידוע. ומנהג עיר קדשינו ירושת"ו שאין מעינות עושים תשליך על שפת הבור שהוא מקוה מים, ולפעמי' אף שאין מים בבורות שכבר נגמרו מנהג חסידי בית אל יכב"ץ אשר בתוך העיר לעשות על שפת הבור אפ"י שאין בו מים, והוא כיון שאינו אלא לרמז בעלמא דעיקר הכוונה אל ים העליון כנזכר.

(כף החיים אות ל')

תשליך של הס"ק מרוז"ן ובנו הרה"ק משטפנשט

בקונטרס כתבי חסידים הראשונים מובא: מעשה ששמעתי מאיש א' ששמע מפי קדשו של רבנו הרה"ק ציסו"ע מהרמ"ן משטפנשט ז"ל זי"ע, שסיפר פעם אחת במוצש"ק אחר הבדלה בזה"ל, "איך בין אמאל געפארען מיט'ן טאט'ן ז"ל (הרה"ק מרחין ז"ל), צו תשליך (בעשי"ת כנהוג בחוגי חסידים פולין) איז מיטגעפארען א גרויסער עולם, ביים טייך האט ער דערזעהן ווי א פישער שיפט זיך, האט ער געהייסען מען זאל צורופען דעם פישער, און ביי איהם קויפען א פישל, און איהם געבען וויפיעל ער וועט פארלאנגען, מען האט איהם צוגערופען, האט ער געהאט א קליינע מאראנע פישל, און האט פארלאנגט א פערציגער, האט מען עס געקויפט פאר דעם פערציגער, כאטש ס'האט דאן ווערט געהאט פיעל וועניגער, און דער רוזינער ז"ל האט עס גענומען אין האנט און האט עס געגלעט מיט'ן רוקען ארויף און האט עס געגלעט אויפ'ן רוקען, ביי יעדען גלעט האט דאס פישל געטון א געשריי (אוי וועה איז מיר), נעכהער האט ער עס געהייסן אהיים נעמען, און מהאט עס געמאכט און אפגעפרעגלט, און דער רוזינער ז"ל האט עס אליין געגעסען.

[תרגום: - פעם אחת בעשרת ימי תשובה, נסעתי עם אבי ז"ל - הרה"ק מרחין - לתשליך והצטרפו הרבה מהחסידים, ליד הנהר נראה דיין שעסק בדיין, ואבי ז"ל ציווה שיקראו לו, ויקנו ממנו דג קטן, ושיטנו לו כמה שביקש. וכך עשו, והיה לו דג קטן שנקרא "מרוז", וקנו אותו תמורת מטבע ששמו "פערציגער", למרות שמחירו היה הרבה פחות. ולקח הרוזינער את הדג בידו וליטפו מגבו ולמעלה, ובכל פעם שהעביר ידו וליטפו שמעו את הדג צועק "אוי ואבוי לי" לאחמ"כ ציווה לקחת את הדג הביתה. והכינו אותו לאכילה ע"י טיגון, והרוזינער בעצמו אכלו].

(אמנות אמת - שטפנשט מכתבי חסידים הראשונים)

תשליך אצל הרה"ק הצדיק משטפנשט זי"ע והברכה להנצל מגזירת הגיוס בימים ההם

..."כ"ק אדמו"ר הרא"מ זי"ע היה אומר "תשליך" על גדות הנהר פרוט. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה ונמנעה האפשרות מהמוני חסידים המתגוררים מעבר לנהר להגיע אל הקודש, נצבו הם בשעת אמירת תשליך כנ"ל ובקשו מרחוק את ברכתו לשנת שלום ושלל יקראו לעבוד בצבא. ואף כ"ק נענע להם בראשו הק' וברכם בהוסיפו "שלום שלום לרחוק וקרוב."

(לקט הליכות רבה"ק משטפנשט זי"ע א בקובץ 'עשרה שערים נפתחים' עשיר למוסדות שטפנשט)

לא יוליכו מזון לזרוק אל הדגים

כשהולכין אל הנהרות ביו"ט אל יוליכו עמהם שום מזון כדי לזרוק אל הדגים שבנהרות להראות להם לשמוח בהן, דאית ביה חילול יו"ט, גם אם יזדמן לו גוי אצל הנהר אל יקח ממנו לחם להשליך אל הדגים, משום דמוקצים הם לישראל משום דמוסורין צידה ולא מתקרי יעשה לכם, ומשנה שלימה היא (ביצה כ"ג ע"ב) שאין מאכילין ביו"ט רק לדבר דלית ביה משום מוקצה, ואין מאכילין ביו"ט אלא לדבר הראוי לו, א"כ הנושא מזון עמו תרתי לריעותא עביד דנושא חוץ לעירוב ומאכיל את המוקצה, וכ"ש כשהלך ר"ה בשבת דאין להעשות.

(מנהגי מהרי"ל)

ניעור הציצית דייקא

ונהגו לנער שולי הבגדים במלת ותשליך, ודוקא בגד ציצית כי היא בגד אלמנה השכינה.

(סידור רבי שבתי מרשקוב)

ניעור הקליפות

מה שנהגין לנער בכנפי בגדיהם הוא לנער הקליפות מעלינו שנאחזים בנו ע"י עונותינו, כמו שנהגין אחר קידוש לבנה לנער הקליפות שנתעוררו ע"י קטרוג הלבנה.

(אליה רבה ס' תקצו אות ג)

כשואומרים ותשליך במצולות ים כל חטאתם מנערים שולי הגלימה או בגד העליון ע"ג הבור או ע"ג המעיין, והוא עפ"י מה שאיתא בזהר באתערותא דלתתא יהי' אתערותא דלעילא, וכשם שמנער בגדיו למטה על המעיין או על הבור כך יתנער הקליפות לעילא משרוש נשמתו וישלכו למצולות ים העליון שהם ס"ם ונחש כנודע.

(כף החיים ס' תקצו)

נהר שיש בו דגים

עוד שמעתי רמז גדול ונכון כי הולכים לימים שיש שם דגים, יען כי להדגים אין גבינים ועיניהם תמיד פקוחות, כדי להתעורר עינא פקוחא דלעילא שרומז על רחמים גדולים, והנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל רק עיניו פקוחות, וע"ז נאמר (תהלים מד כד) עורה למה תישן, וכתוב (תהלים עד א) 'עשן אפך בצאן מרעיתך, כי קשה העשן לעינים וגורם שיהיו סגורות, ואנחנו מתפללים שיהיו פקוחות.

(של"ה הק')

דגים ר"ת י"ג מכילין ד'רחמי

טעם על המנהג לילך לנהר שיש בו דגים, יען שאומרים שם אצל הנהר הפסוקים מי אל כמוך וגו' שמרומזים בו הי"ג מכילין דרחמי כמבואר בכוונת האריז"ל, ע"כ הולכין לנהר שיש בו דגים, רמז כי דגים ר"ת י"ג מכילין ד'רחמי.

(יודעי בינה פר' נח ד"ה כל)

להורות על תשובה מכפנים כבחוזן

ועתה הנני מוסיף על דברינו אומר הבא מן החדש בטעם הדולכי' למים, דמים במילואו היו ג"כ מים דהיינו מ"ם יו"ד מ"ם א"כ הוי ב"פ מים, להורות כי התשובה צריך להיות מבפנים כבחוזן ולא רק בפטומי מילי בעלמא והבן.

(הסכמת רבי יוסף שווארץ לספר פני המים)

סגולות מלכים

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב שלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות לראש השנה

התפילות ביום הדין וסגולותיהן

חשיבות תפילת ראש השנה

פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם (תהלים קב יח) אמר רבי יצחק כלפי דורות הבאים אמרו שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שיכפר עליהם, אלא עוד תפלה אחת שנשתייר להם שהם מתפללין בראש השנה ויום הכפורים ולא תבזה אותו מהם, הוי' ולא בזה את תפילתם. (מדרש תהלים מזמור קט)

מנחה ערב ראש השנה

מובא בשם צדיקים שבתפילה זאת של מנחה בערב ראש השנה יכולים עוד להעלות ולתקן את כל השנה שעברה, כמו שידוע בעולם שפלי תוצאות החשבון האחרון בדרך זה מתחילין החשבון מחדש.

(חסידים הראשונים)

לדוד מזמור סגולה לפרנסה

אנשי מעשה נוהגין לומר מזמור כ"ד שבתהלים לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל וכו', והוא מסוגל שלא יחסרו מזונותיו כל ימות השנה.

(מטה אפרים)

באמירת לשנה טובה כו' מסלק מדת הדין

אמר הרה"ק מלובלין זצ"ל כי על ידי הריעות של ישראל בליל ראש השנה אשר אחד אומר לחבירו גוט יום טוב ולשנה טובה תכתב, עומד הקב"ה מכסא דין ומעלה מדת הדין, ובוזה פירש מאמר הכתוב (תהלים מז, ו) עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, כי תרועה לשון ריעות, היינו שבאותו הריעות שמברכין בני ישראל אחד לחבירו בליל ראש השנה נעלה מדת אלקים שהוא מדת הדין מעל כסא הדין, וה' לישב על כסא רחמים בבחינת הוי' שהוא מדת הרחמים הוא בקול שופר.

(תהלים זכרון זאת)

הרה"ק בעל צמח צדק זי"ע אמר ששני מלאכים מלווים את האדם, וכשהם שומעים שכל ישראל מברכים איש לרעהו בברכת לשנה טובה תכתב ותחתם בטוהר הלב עולים הם למעלה להמליץ טוב ולהפציר שתהיה שנה טובה ומתוקה.

(אמרות צדיקים)

חדש עלינו שנה טובה ומתוקה

חדש עלינו שנה טובה ומתוקה, טובה בלבד אין מספיק שאפילו על דבר רע חייבים אנו לומר גם זו לטובה, ומשום כך אדם מתפללים שתהא השנה גם מתוקה, שנה טובה באמת.

(רבי שלמה לייב מלנשטש)

אמירת אדון עולם קודם התפילה

מצאתי כתוב כל מי שמכוין בעת התחלת אדון עולם, ערב אני בדבר תפילתו נשמעת ואין שטן מקטרג על תפילתו, ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה וביום כיפור בתפילתו, ואיביו נופלים לפניו, ויש אומרים אף יצר הרע משלים אתו, ועליו אמר שלמה המלך ע"ה (משלי טז) ברצות ה' דרכי איש גם איביו ישלים אתו.

(מטה משה עמוד העבודה חלק א אות לא בשם רבי יהודה חסיד רבי אהרן גאון רב שישא גאון)

יום ב' דר"ה מעלה התפילות הפסולות

איתא דבראש השנה יש כח לתקן כל התפלות פסולות של כל השנה, דהיינו התפלות שהיה בהם מחשבות זרות ורעות, והם חפז לכלב אתמסר, דהיינו שנופלים לתוך הקליפות רח"ל, ובראש השנה יכולים לעלות, ומסתמא עיקר הזמן לזה הוא ביום ב' דאז מדת הרחמים גובר.

(ערבי נחל)

הכתיבה לחיים במחשבתו של האדם

וכבר ידוע דברי אדונינו מו"ר הגאון מהר"ב זצ"ל כי הכתיבה לחיים בספר פירושו החקיקה במחשבתו של אדם, כי הרשע בזכרו את עונותיו ונפחד ונרעד ואץ לבו ברשותו לשווא אל ה', הרי זה נכתב לאלתר למיתה, סימן לדבר המחשבות המבלבלות אותו ומפגיגות את לבו באימת מות, מה שאין כן הצדיקים הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת השי"ת הם בוטחים בישועתו וחסדו ומתחזקים במחשבתם הכתיבה לטובה, הגם שבאים לאיזה הרהורים המזכירים לו עונותיו אשר הם רומזים אל הקטרג למעלה, מכל מקום הם מסיחים דעתן אל גודל התשובה ומעזיבת החטא מהיום ולהלאה, ובקבלת עול מלכות שמים ולבטוח בחסדו הגדול ומכוונים שם ע"ב המורה על חסד הבורא ית"ש.

(עבודת ישראל)

בר"ה הוא הגליפה של כל השנה

בר"ה הוא הגליפה של כל השנה, וכמו שאדם נוהג בר"ה כך יתנהגו עמו כל השנה, ואמר ר"ש לך אין אוכלין דברים חמוצים בר"ה שלא יצטרך לעקם פיו ונעשה מזה גליפה על כל השנה, ולכן לא רצה לומר כל לפני התקיעות שמא ח"ו יצא מפיו דבר שאינו הגון, והוא מורא גדול ביום כזה שהוא נעשה רושם על כל השנה, ולכן אין לאדם בר"ה כי אם לבלות כל היום בתורה ובתפלה גם אחר הסעודה.

(אמרי פנחס)

בקשת פרנסה כדי לעבוד ה'

הרב הק' מלובלין פירש על הפסוק (תהלים קיט צא) 'למשפטיך עמדו היום', שרוצים פרנסה או מנוחה כדי שיוכלו לעבוד השם יתברך ומשפט, אז 'כי הכל עבדיך' גם היצר הרע הוא עבד השם ואינו יכול לקטרג עוד על המבוקש על דרך זו, ודברי פי חכם חן.

(עשר אורות)

שלא לישן כי זכין לאדם בפניו

הגה"ק מגארליץ זי"ע אמר טעם שצריך בר"ה להשכים קודם אור היום ולא לישן ביום מאומה, דהנה איתא (סנהדרין ל"ב) שישאל נדון ביום והעכו"ם נדון בלילה, זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו, ולכן צריך בעת הדין שלא לישן.

(בשורות טובות)

הנשמות מעולם העליון מצטרפים עמו בתפילה

קבלנו שבר"ה ויה"כ הנשמות הקדושות שכבר מתו ונשמות האבות מצטרפים עמנו בבהכ"נ בתפילתנו, ועד"ז יש לפרש מה שאמרו חז"ל דספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני ויאמרו שירה, הפי' כי המתים אעפ"י שמתפללים עמנו ותפלתם עושה רושם מ"מ שירה אינם יכולים לומר עד תחתית המתים, דאז

כתיב (ישעי' כ"ז) הקיצו ורגנו שוכני עפר, אבל בעוה"ז לא המתים יללנו י"ה ולא כל יורדי דומה, ע"כ כיון שספרי חיים וספרי מתים פתוחים א"א לומר שירה מפני המתים המצורפים בתפילתנו.

(חת"ם סופר)

תפילה פשוט בפירוש המלות

עיקר הוא שצריך לזהר בכל השנה ובפרט בראש השנה ויום הכפורים להתפלל סתם בפירוש המלות, ולא כאותם המתפללים מתוך סידור הארז"ל ואינם יודעים בין ימינם ושמאלם בשום כוונה והם מכוונים כוונות זרות, רק העיקר שיהיה האדם שפל בדרך ולהתפלל פשוט בפירוש המלות ולדבק עצמו אל האותיות התפלה, והאותיות עצמן באים למעלה ונעשים הכוונות והיחודים מעצמם.

(תולדות אהרן)

שיר המעלות ממעמקים

נוהגין לומר שיר המעלות ממעמקים דמסוגל לבטל המקטרגים.

(שער הכוונות)

פקידת עקרות

מה שאנו קורין בר"ה ביום הראשון וה' פקד את שרה וכו', כי בזה אנו יכולין להמשיך ולפקד עקרות, כמו שפירשנו וביארנו לעיל בחידושי תורה שכל מה שהאבות עשו פתח בעולמות עליונים להמשיך שפע להעשות נסים להם לא עשו לפי שעה רק שעשו לדורות, אך שצריך האדם להעשות כלי לקבל השפע ההוא, ודבר זה יכול האדם לעשות ע"י אותיות תורה מסיפורי מעשיות ונסים שנעשו לאבותינו.

(אוהב ישראל)

טבילה במקוה קודם התקיעות להמשכת רחמים

מה שנוהגין העולם לטבול במקוה קודם תקיעה שופר, יש רמז בקרא (זכרי' ט י"ח) ואדני אלקים בשופר יתקע כי אדני"י אלקי"ם עולה מקוה, וממשיכין אז י"ג תיקוני דיקנא, זקן מלא רחמים, על כן ואדני"י אלקי"ם עולה זק"ן.

(אמרי נועם)

כמה יעברון וכמה יבראון

כמ"ש הרב הקדוש מאפסא זצלה"ה כמה יעברון, כמה עקרות יהיו נפקדות ביום הזה, וכמה יבראון, במה יתברכו בבריאות ויתחזקו לתורתו ועבודתו ית"ש.

(ילקוט אוהב ישראל)

ראש השנה שחל בשבת

אז ימלא שחוק פינו (תהלים קכו, ב) אמר הגה"ק מזידיטשוב אז הוא אותיות א' ז', ר"ל כשחל א' דראש השנה ביום ז' הוא שבת קודש, ימלא שחוק פינו ולשונו רנה ר"ת שופר, דחזוונא דשבת מסייע לעשות הסגולה כמו שופר וימלא זה במקום זה.

(הרד"ה)

שבת ראש השנה הקב"ה נעשה בעל תוקע

מה דאמרו חז"ל (בי"ק דף כ"ח) אונס רחמנא פטרי', אין הפי' שהוא מחויב רק שאין יכול לעשות מחמת

אונס, והקב"ה עושה בשבילו, וזהו רחמנא פטרי', זהו פ"י י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת (ר"ה דף כ"ט) שישאל אנוסין הם שאין יכולים לתקוע הקב"ה תוקע בשבילם, וזהו יו"ט של ר"ה אם חל בשבת מפני שהשיל"ת הוא נעשה בעל תוקע בשביל ישראל עם כל הכוונת המיוחדים בהם ויעלו זכרונם לטובה, והבן. (הרה"ק מפרשיסחא)

עלית התפילות

בתפלות ראש השנה ועשרת ימי תשובה בהיותם בתכלית הזיכרון אזי מתקנין בה התפלות של כל השנה.

(תפארת עזיאל)

פקידת עקרות

בנוסח התפלה מי לא נפקד כהיום הזה, כי ראש השנה הוא העת לפקוד כל עקרות שבישראל, ועל

כן ראשי תיבות של נ'פקד כ'היום ה'זה הוא 'הנ"ך', שהוא השם הממונה על הריון כמו שכתוב 'הנ"ך הרה' כידוע.

(אמרי נועם)

להיות בר"ה בבית

הבעש"ט צ"ל אמר אילו ידעו חסידים מה טוב ונוכן הוא להיות בראש השנה בבית, כי אז ולא היה מניין אצל הרב, אך כתיב ברוב עם הדרת מלך, ומשום זה מדת החסידים לבטל עצמם בכדי להיות הדר בפני השי"ת.

(חידושי הרי"ם)

המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים

זכורני כשהייתי בראש השנה שנת תרע"ח בראצפערט אצל דודי זקני הגאון הקדוש רבי שלום

אליעזר מראצפערט זי"ע, ויהי בבוקר קודם התפלה ראיתיו הולך בחצרו הארוך, וכבר היה זקן מופלג ובקושי הלק, ומעוניין הייתי לדעת מה מעשהו בזמן כזה, והלכתי אחריו, לתדהמתי ראיתיו הולך לרפת הבקר ומסתכל שם, לפשר תמיהתי נענה ואמר לי ביום כזה שכל אחד טרוד בתפלה ובאמירת תהלים חששתי שמא ישכחו להאכיל את הבהמות, לפיכך הלכתי קודם התפלה להשגיח על כך שהבהמות לא ירעבו, וכנראה שהיה לו גם ענין פנימי בזה לעורר רחמים ביום ראש השנה על דרך (שבת קנא, ב) כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, ולא אמרו המרחם על בני אדם אלא המרחם על הבריות היינו אף חיות ובהמות, שאף אם כבהמות נדמינו ירחם עלינו השם יתברך.

(שפע חיים)

סגולת תקיעות שופר

יהי' בבחי' במשפיע לכן שופר שאין בו זכרות פסול לרמז כי כל המצוות צריכים להיות בחי' משפיע כמ"ש (במדבר טו, ז) למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי. והבן. ח"ש מברכים לשמוע קול שופר. לשון אסיפה כמ"ש (שמואל א טו, ז) וישמע שאול את העם. כי כן סגולת השופר להיות מאסף לכל התו"מ ומעש"ט מכל השנה גם כל התפלות מכל שנה שנתעכבו לעלות. כמ"ש בשם הבעש"ט זלה"ה פ"א ביו"כ אמר שהעלה כל התפלות שנתעכבו זה אלף שנה והעלה אותם למכוונם עם התפלה שלו. ח"פ הפ' (דברים יא, יב) עיני ד' אלהיך בה מראשית השנה עד אחרית שנה. כח של תקיעת ר"ה להשפיע ולקרב כל התפלות שיעלו למעלה לרצון מראשית השנה עד אחרית שנה.

(תפארת שלמה לראש השנה)

שופר מסוגל להיות תיקון לנדרים בעומק הרע

ענין השופר בשם הרה"ק היהודי צלה"ה מפרשיסחא י"ש כל המצוות יש להם סגולה בכל הענינים שבעולם כידוע מספרים ליודעי חן, אך מצות השופר הוא המסוגל להיות תיקון גם לנדרים חס שלום בעומק הרע, זהו הוא הרמז בר"ת שופ"ר ש'ורש פ'ורה ר'אש ו'לענה גם לזה האיש יש תיקון על ידי כח השופר.

(אהל שלמה עמ' עג)

מעלה ניצוצות הקדושים הנפזרים

נודע אשר השופר הוא מסוגל להעלאת נ"ק הנפזרים והנדרים, כמ"ש 'וזהו ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדרים בארץ מצרים'.

(אהל תורה פ' ויקהל)

מסוגל לחולי בולמוס

ולאשר עיקר השופר בא לעורר מבחינת שינה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (הלכות תשובה פרק ג הלכה ד) עורר ישינים מתרדמתם. והוא מסוגל לחולי בולמוס שהחולאת הוא שענינו כחות, כמו שכתב רש"י ז"ל (שם פג, ד"ה מי שאחוז), ובא מצד הס"מ שמעורר עיניו של אדם ר"ל, ונקרא בשם בולמוס שהוא מבלה ומכלה הכל, כאשר נרמז בתבנית בולמ"ס שהוא אתון ס"ס בול", כטעם אמרם ז"ל למה נקרא בול שמבלה הכל (עיין בתוספות ר"ה ז, ד"ה מדברי קבלה, שהביא בשם הירושלמי ר"ה ירח בול שבו כל העולם נובל" אולם בירושלמי ר"ה דף ו, איתא "שבו העלה נובל" עיי"ש), ועל ידי השופר שסודו ב' פעמים ק"ל נתפרא העינים, כי עי"ן מספר ק"ל, ומבטלין כח הס"מ. ולאשר מצינו בקרא אורו עיני כי טעמתי מעט דבש (שמואל א יד כט), הרי כי גם כח הדבש לעורר עיני פקידה, לזאת עולה בקנה אחד עם רזא דשופר. על כן נאמר שמה ויטבול אותה ביערת הדבש, שכן יע"ר דב' מספר שופ"ר.

(אמרי נועם ליל ראש השנה)

סגולה למקשה לילה, לתקוע בשופר

(דמשק אליעזר לבעל הפלא יועץ מערכת ס אות ג)

ביארנו במקומו באריכות (במאמר ג לראש השנה), והוא העולה במספר זכור"א א"ת אש"ר עש"ה ל"ך עמל"ק, אשר בזה מכניעו.

אמירת פעמים כל ספר תהילים בראש השנה

ואשריהם ישראל רובם ככולם בשני ימים אלו לא פסקי פומייהו מגיטא קורין את התהילים ויש שקורין אותם שני פעמים, שנמצא שקורין ש' מזמורים כמנין כפר, אבל ידוע מארז"ל טוב מעט בכונה מהרבות בלא כונה, ומה טוב בקריאת המזמורים לעולם לכוין בהם פי' המלות ובפרט בימים האלה שרובן תחנונים ותפלות נוראות שנאמרו ברה"ק ובודאי עושה פרי למעלה ואם אינו יודע פי' המלות עכ"פ יקרא אות באות תביה בתביה, שאם יקרא במהירות שגיאות מי יבין, ויכוין שיש בהם סודות עמוקים ושהוא מכוין ע"ד דוד המלך ע"ה, ובכל מקום שזכר אויבים ושונאים וצרים וכדו' יכוין על המקטרגים, כי הן הם אויבים האמתים אויב ה' ואויבי נפשנו ובמקום שמזכיר צרה וצוקה וכדומה יכוין על צרת הנפש, כי צרה שמה, ובאומרו תהלים בהכנעה מעומקא דלבה וכונתו על חפצי שמים והדברים עתיקים דברי אלקים חיים אמורים מפי קדוש האלקי דוד המלך זי"ע בודאי יעשו פירות, ומצא כד' גאולתו, ויכתב בספר חיים טובים שהם חיי הנפש.

(ספר פלא יועץ - ערך ר"ה)

המתקת הדינים באמירת כל התהילים

מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהילתו (תהילים ק"ו ב) רצה לומר, מי ישבר ויפרר הגבורות והדינים, מי שישמיע כל תהלתו, שעל ידי אמירת כל התהילים יוכל לבטל כל הדינים והגבורות שבעולם.

(מון מוהר"מ מנעשכזי זי"ע בשם מהגיד מלאטשוב רשפי אש ערך תפילה ד"ה רב)

(אמרי נועם פרשת שקלים)

כח השופר הוא להעלות כל התפלות הפסולים מכל השנה

הנראה לרמז עפ"י מ"ש (ר"ה כ, ב) כל הקולות כשרים בשופר. עפ"י מ"ש כי כח השופר הוא להעלות כל התפלות הפסולים מכל השנה וגם כל התו"מ שנפלו בידי החיצוני אשר עשקו זרים. וז"ש חז"ל (ראש השנה י, ב) ברה"ה יצא יוסף מבית האסורים רמז על בחי' צי"ע בחי' המשפיע יוצא מבית האסורים ואז ממילא

קיבוץ נדחים אם פגם בבחינת צדיק יסוד עולם

ואשר יבוא את רעהו ביער לחטוב עצים ונדחה ידו בגרזן כו' ונשל הברזל מן העץ ומצא את רעהו ומת הוא ינוס אל אחת הערים האלה וחי. הנה אנו קורין זאת קודם ר"ה כי כתיב וה' ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור כו' (ישעי' כז יג), כי סגולת תקיעת שופר היא לקבץ נדחים באם ח"ו פוגם בבחינת צדיק יסוד עולם, והתיקון לזה (הוא) השופר ברה"ה כנודע. זהו ונדחה ידו בגרזן וכו', ע"י שנשל הברזל מן העץ, שהוסרה ונפרדה בחינת מלכות מן בחינת יסוד כי ה' בחינת דבר משפיע בלי בחינת מקבל ועי"ז ה' פגם בכל היו"ד ספירות, ומצא את רעהו ומת, היינו, שע"י ח"ו נבראו מזיקין נגעי בני אדם שמזיקין לב"א ר"ל. אמנם התיקון לזה, הוא ינוס אל אחת הערים האלה וחי, רמז להשופר, כי שופ"ר עם י"ד האוחזת בו עולה ש"ך פ"ר כנודע מדברי אריז"ל (עיין בפרי עץ חיים שער כ פרק א) וכו'.

(עשרת יסודות פרשת שופטים)

סגולה לתקוע בשופר חלק

סגולה להבעל תוקע שלא יארע לו שום מכשול בראש השנה בתקיעתו, לשפוך בתוך השופר מעט חומץ. (שמעתי). וגם יהפוך השופר ויקרא לתוכו ויהי נועם' כולו (תהלים צ, י, צא) ויכול לתקוע בעזרת השם יתברך.

(סגולת ישראל מערכת אות מא, להרה"צ רבי שבתי פרייזלער אבד"ק אורשיוע)

שופר מסוגל לבנים, לאריכות ימים, ולעשירות

אמרו ז"ל (מועד קטן כח), בנים חיים מזונא לאו בזכותא תליא אלא במזלא. כי בראש השנה על ידי תקיעת שופר נשפגו ג' טובות אלו. מסוגל לבנים, כאשר דורשי רשומות אומרים שופ"ר ר"ת פ'קדת ש'רה ר'חל ו'חנה, וגם אתון קודם שופ"ר הוא עקר"ה (עיין בברכ"ע מאמר אילו של יצחק פרק מה). לאריכות ימים, כטעם שופר מאריך (ר"ה כו ע"ב). לעשירות, שכן נאמר תקעו בחודש שופר (תהלים פא ד) אשר תקע"ו מספר עוש"ה.

(אמרי נועם יום ראש השנה אות ט)

תקיעת שופר מכניע את עמלק

על ידי השקלים מכניעים זרע עמל"ק, שהוא א"ל אח"ר במספרו, ולבטלו מן התק"ן מיתות, ולהמשיך חיים. ועל כן נתנו השקלים בשופרות תקלין חדתינן ועתיקין, כמבואר במשנה (שקלים פרק ו משנה ה), כי השופר מסוגל להבהילו ולבטל א"ל אח"ר כידוע (עיין בתוספות ר"ה טז, ד"ה כדי לערבב, בשם הירושלמי). ולזה יש לרמז אשר תוקעין בשופר בשני ימים של ראש השנה אלף ושמונה מאות טרומיטין, כי בכל יום תת"ק טרומיטין, והם ה"אלף ושמונה מאות מלצי יושר" המבואר בפייט ראש השנה (בקדושה דשחרית ליום א דר"ה), כאשר

לקרב כל פרטי נפשות מתכלית הריחוק שנטבעו

כמו כן מאז ועד עתה נתעורר בכל ראש השנה בכלל קדושת ישראל מקור שרש הקדושה מלעילא לקרב כל פרטי נפשות מתכלית הריחוק שנטבעו חס ושלום בזה לעומת זה על ידי סגולת מצות תקיעת שופר כמו שנאמר יתקע בשופר גדול ובאו האובדים.

(פרי צדיק לראש השנה אות יד)

תפילה שיעלו התקיעות יפה זכות הרה"ק מברדיטשוב

באחד השנים בימי ראש השנה שלא היה אצלי השופרות שרגיל אני לתקוע בהם, וממילא לא עלו

לי התקיעות יפה כאוות נפשי, ולמחרת היום לפני התקיעות אמר לי הבעל מקריא ידידי ה"ה הרה"ח המפורסם ר' ישראל פיינרשטיין ז"ל מתלמידי האור מלא מקוסון בשם הרה"ק מסאטמאר זצ"ל שיש סגולה שיעלו התקיעות בקלות יתרה לבקש מאת ה' שיעלו התקיעות יפה בזכותו של הרה"ק רבינו לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, ואכן למחרת היום נהגתי כמו שהציע לי וב"ה הלך הכול בקלות כמשחל בינינו מחלבה.

(שפת חיים תשעה עמוד עג)

סגולה לעשירות

שמעתי מאממו"ר האמרי יוסף מספינקא זצלה"ה שכאשר רבינו הק' מלובלין זצוק"ל זי"ע הלך לתקוע בראש השנה פעם אחת עמד הבדחן שלו

בדרך הליכתו ושאלוהו מה יתקע רבינו, והשיב לו מה רצונך שאתקע, והשיב הבדחן שיתקע חביתין גדולים מלאים דינרי זהב לישראל, ואמר לו רבינו שכן יעשה. נשמע מזה שבעת תקיעת שופר מסוגל להמשיך עושר לישראל.

(חזק יצחק פ' ראה)

סגולה לפקידת עקרות

רבינו יוסף חיים זלה"ה כתב כי לפני אותיות שופר בתמורה יש אותיות עקרה דברי פי חכם חן, ורבי ומורי רבי ציון ברכה זלה"ה אמר משמו של הבן איש חי הקדוש כי התורם לבית כנסת שופר שמרבים בו לתקוע בשופר סגולה לפקידת עקרות.

(כי תהללנו אתה עמ' 421)

סגולות לפרנסה בראש השנה

ואחר זה הכריז הרה"ק ר"ר אלימלך כי כל האנשים יבואו אצל הסעודה לסעוד ולאכול, כי ביקש על פרנסה וכי בעזה"ש יהי די לאכול ולשתות, וכן ה' כי אחרי אכלם די שבעם נשאר עוד הקערות מלאות תבשילים, וכן בכל הסעודות, והי' נראה הצלחת ה' עין בעין ברכת ה' היא תעשה.

(דברים ערבים מערכת הרה"א אות א')

כוונות יהי רצון שאחר אמירת לדוד מזמור

תפילה על הפרנסה קדומה שנוהגים לומר בליל ראש השנה ויום הכפורים קודם קדיש בתרא, ונוסח זה מתוקן ונכון. יאמר מזמור לה' הארץ ומלואה ונוסח נקודות ההיות שבמזמור יכוין בנקודות אלו על פי ספר הכונות מרבני המערב וספר משנת חסידים.

((נבודת הקודש להודי"א - כף אחת אות טו))

אכילת תפוח בדבש

עפ"ימ דאיתא בתיקונים (תיקון תשס"ד דמ"ג) ע"ה פ (שה"ש ב ה) ורפדוני בתפוחים דא הוא נצח והנה ידוע אשר במלחמת השר עם יעקב אע"ה שנגע בגיד הנשה פגם בבחי' נצח והוד תרין סמכי דקשוס, ונתקלקל עי"ז פרנסת ישראל תמכין דאורייתא כנודע כ"ז מזה"ק, ע"כ אוכלין תפוח"ה דייקא הרמז על נצח והוד שמשם נמשך השפעות פרנסה אל תומכי אורייתא, וטובלין אותו בדבש שיהא פרנסתו מתוק בנחת ולא בצער, ואומרים שנה טובה ומתוקה כי 'שנה טובה' [377] עולה 'גיל' הנש"ה [377], ומתוקה רומז על 'יאב"ק' א"ש עמ"ו [456] העולה 'מתוק' [546] רומז על כל הנ"ל, לתקן פגם הירך ולהמשיך פרנסה טובה ומתוקה אל התומכי אורייתא.

(אמרי נועם מדויקוב ח"ג ד"ה א"י מה)

אכילת דגים

על ידי אכילת דגים נמשך פרנסה ובנים לזרע ישורון, כי דגים הם פרים ורבים ונמשך בנים, גם ד"ג עם פרו"ו רב"ו עולה נצ"ר ונק"ה תרי מזלי הנחלים שפע פרנסה כידיד, חו נרמז במסורה ג' פעמים רבבה, ומאה מכם רבבה ירדופו (ויקרא ב ה), אחותינו את היי לאלפי רבבה (בראשית כד ו), רבבה כצמח השדה נתתיך (ויקרא לו ו), היינו ומאה מכם, רומז על מאה קולות שתוקעין בר"ה בשופר שהוא בראש דגים כמ"ש בספר יצירה המליך אות ק' בשחוק וברא בו דגים, כי ד"ג עולה ז' בסוד ז' הבלים היוצאין מן השופר, גם רמזו הדורשי רשומות ששופר"ו נוטריקון שחוק פינו ולשונינו נה, חו רבבה ירדופו, כי הדגים יתכן לכנותם בשם רבבה כטעם וידגו לר"ב, גם אחותינו את היי לאלפי רבבה שע"י אכילת דגים ממשיכין בנים, רבבה כצמח השדה נתתיך שיתברך צמח ותבואות השדה ויושפע שפע פרנסה.

(עשרות יסודות דיוקוב, ראש השנה)

אימתי, ומותר ושרי, ומצינו בכגון דא שמתענים על חלום רע בשבת כמ"ש בס"י רפ"ח, וא"כ הכי נמי בתפלה על הפרנסה הוי צורך היום כיון עליה דינן בו כנ"ל.

(זכר דוד מאמר ג פס"א)

סכין חדשה לר"ה

קניית סכין והשחתה

סגולה לפרנסה שמעתי בשם אדמו"ר הרה"ר מהרי"א מזידיטשוב זי"ע שאמר שיקנה לו כל אחד בערב ראש השנה סכין חדש וישחיתו והוא מסוגל לפרנסה על כל השנה, כך שמעתי מפי אנשים נאמנים ששמעו מפיו הקדוש זי"ע ואפשר לפרש כונתו כי סכין פגום רומז לס"מ כמ"ש בתיקונים תיקון כא, מאן סכין פגום דא ס-מ-א-ל-ע"ש, הרי דסכין קודם שהשחיתו דהיינו בעוד שהוא פגום הוא בחי' ס"מ, ואח"כ כשמסירין ממנו הפגימות דהיינו האות מ' דהוא הרע שבסמא"ל שהוא מ' דמות כמ"ש בזוה"ק, נשאר סא"ל שהוא שם הקדוש גימטריא פא"י ראשי תיבות פ'ותח א"ת י'דך, ובא"ת ב"ש הוא חת"ך שם הפרנסה, והוה חותך חיים לכל חי וכו' עכ"ל.

(סגולות ישראל מערכת ר' אות ד')

סיפר הרה"ק רבי יצחק מנעסכין זצ"ל על הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל שהיה מחלק סכינים בראש השנה להמקורבים לסגולה על פרנסה, וכמ"ש בפיט לזימין נוראים חותך חיים לכל חי, וכמ"ש (תהלים קמ"ט) פותח את ידיך וסופי תיבות חת"ך שם הפרנסה כנודע.

(זכרון טוב עניני חת"ך אות י"ד)

החזקת סכין חד וחלק בכיס

קבלה מהרה"צ הקדוש מלובלין זצ"ל להיות בראש השנה בכיסו סכין חד וחלק נגד השם של פרנסה המרומז בס"ת של פותח את ידיך, וכמו שאומרים החותך חיים לכל חי וכמ"ש פותח את ידיך וס"ת חת"ך כנודע.

(מעשה יחיאל פרשת בשלח אות י')

הכוונות של הרבי רבי אלימלך מליזענסק לפרנסה במזמור לדוד

מסופר כי אצל הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל באו אצלו על ר"ה חמשה עשר חסידים, והרבנית ע"ה ידעה והכניא לאכול ולשתות לט"ו אנשים, ואף גם זאת בלי ספק ה' בצמצום, פעם אחת באו ארבעים אנשים וה' לפנות ערב שאל הרה"ק את הרבנית האם תהי' די סיפוק לאכול לאנשים הנ"ל, ענתה ואמרה הלא ידעת בטוב כי רק לערך ט"ו אנשים הכינותי לאכול ומאין לי בשר ואנחה לכל העם הזה, והי' קודם תפלת מנחה הכריז הרה"ק יען כי הרבנית הכינה ליתן אוכל רק לט"ו אנשים, כי הוא סעודה שאינה מספקת וכו', אח"כ שאל את הרבנית פעם שנית אולי יש באפשרות לחלק המאכלים עד מספר ארבעים, הלא יהי' די לכל האנשים אשר באו בצל קורתך, ענתה הרבנית כי גם את אשר הכינה הוא גם בצמצום. אחר מעריב אמרו ביחד מזמור 'לדוד מזמור' כנהוג בהתעוררות רבה,

אמירת לדוד מזמור בליל ראש השנה - שם הפרנסה

בליל ראש השנה ויום הכיפורים קודם קדיש בתרא תקרא פעם אחת מזמור (תהלים כד) לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה, ותכוין באמרך לה' לי בפתח י' בשבא ה' בקמץ ו' בשבא ה' בקמץ, נ"א י' בשבא ה' בסגול, ולא יחסרו כל מזונותי כל השנה, ואם הוא בבית יאמר אותו אחר קריאת התרגום בלילות הנ"ל וזה נקרא שם הפרנסה.

(פרי עץ חיים שער תפלת ר"ה פ"ז)

מסוגל שלא יחסר מזונותיו כל השנה

יש נוהגין לומר מיד אחר סיום התפלה לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה, והוא מסוגל שלא יחסר מזונותיו כל השנה, וקצת נוהגין לאמרו כל הקהל יחד, ואם חל ר"ה בשבת י"ל תחלה ויכולו מגן אבות עד מקדש השבת ואח"כ מזמור זה ואחריו הקדיש ואם לא אמר המזמור יש לאומרו קודם קריאת הגבר.

(מטה אפרים סי' תקפ"ב ס"ג)

כלי להשפעות גשמיות על כל השנה

הכלי להשפעות גשמיות על כל השנה הוא הכוונה בליל ראש השנה באמירת לדוד מזמור ושמחה יתירה על התורה בשמחת תורה, עוד אמר: ע"י שני דברים ממשכינים גשמיות על כל השנה כולה ע"י אמירת לדוד מזמור בר"ה וביה"כ אחר שמ"ע בכונה עצומה וע"י עריכת הסעודה במוצאי יוה"כ בהתרחבות.

(ספר השיחות מורש"ב מליבוואוויטש תרפ"ז)

אמירת לדוד מזמור בשבת

ושמעתי דיש מי שמונע עצמו לאומרה היכא שחל ר"ה בשבת משום דהוי שאלת צרכיו שאין שואלין בשבת ולא היא ובר מן דין איכא למימר דאין לפקפק באמירתה משום דמ"ש רז"ל שאסור לאדם לתבוע צרכיו בשבת הוא מפני שיש בזה טרדת הלב ודאגה ומחלל עונג שבת דחייב לחשוב כאילו מלאכתו עשויה ואין לו שום צרה ויגון כמ"ש המפרשים, אם כן יום ר"ה שהוא יום הדין על הכלכלה כדאיתא בגמ' דיו"ט דף ט"ו ע"א תני רב תחליפא אחוה דרבנאי מחזאה כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה עד יוה"כ וכו' ודאי אינו יכול לישב בטל ויפה צעקה לאדם קודם גזר דין, ותו דאם נאמר לו שלא יתפלל אדרבה דאגה היא לו שיחשוב בדעתו אילו הייתי מתפלל שמא תעשה פירות להטיב לי הג"ד דעת לחננה על המזונות. ולפי התועלויות שספרו לנו חכמי האמת ומלכם בראשם האר"י זלה"ה מהתפלה על הפרנסה הנאמרה בליל זה למען לא יחסרו המזונות בכל השנה, הוי כמו שעה עוברת דאם לא עכשיו